

Nordisk stridsgrupp 2015

Till försvarsutskottet

Försvarsutskottet beslutade vid sitt sammanträde den 20 mars 2012 att bereda utrikesutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 2011/12:84 och den motion som har väckts med anledning av propositionen.

Utskottet väljer att i det följande lämna synpunkter på de utrikes- och säkerhetspolitiska aspekterna av propositionen samt på motionen 2011/12:Fö8.

Utskottet delar regeringens uppfattning att medverkan och ledarskap i EU:s stridsgrupper innebär att Sverige tar ansvar för freden och säkerheten i och utanför vårt närområde. Stridsgruppens snabbinsatsförmåga bidrar till EU:s möjligheter att hantera kriser och stärker EU som global utrikes- och säkerhetspolitisk aktör.

Utskottet föreslår att försvarsutskottet tillstyrker regeringens förslag till riksdagsbeslut i proposition 2011/12:84 och avstyrker motion 2011/12:Fö8.

Det finns två avvikande meningar i yttrandet.

Utskottet

Propositionen

Regeringens förslag

Regeringen föreslår i proposition 2011/12:84 att riksdagen godkänner att Sverige som ramnation leder en av EU:s stridsgrupper i beredskap under det första halvåret 2015.

Skälen för regeringens förslag är att Sverige genom medverkan och ledarskap i EU:s stridsgrupper anses ta ansvar för freden och säkerheten i och utanför vårt närområde. Stridsgruppernas förmåga till snabba insatser anses vidare bidra till EU:s möjligheter att hantera kriser och stärka EU som global utrikes- och säkerhetspolitisk aktör. Den nordiska stridsgruppen bedöms dessutom bidra till att stärka det nordiska och nordisk-baltiska samarbetet.

Bakgrund

Sverige har som ramnation lett en av EU:s stridsgrupper i beredskap vid två tillfällen (NKG08 samt NKG11).

I december 2011 godkände riksdagen att Sverige som ramansvarig nation får leda en nordisk stridsgrupp tidigast under 2015 med de villkor som försvarsutskottet närmare angett och under förutsättning att regeringen tar initiativ till en luftförsvarsutredning med de villkor som försvarsutskottet angett (prop. 2011/12:1, bet. 2011/12:FöU1, rskr. 2011/12:92).

Utrikesutskottet ska, i enlighet med riksdagsordningen (tilläggsbestämelse 4.6.6), bereda ärenden om rikets förhållande till och överenskommelser med andra stater och mellanfolkliga organisationer. Utskottet ansvarar vidare vid behov för riksdagens beredning av övergripande frågor som rör EU samt ansvarar för att följa EU-frågor inom sitt beredningsområde som fackutskott.

Motionen

I kommittémotion 2011/12:Fö8 (V) föreslår Vänsterpartiet att proposition 2011/12:84 avslås och att Sverige inte ska leda eller delta i den nordiska stridsgruppen 2015. Vänsterpartiet menar att Sverige inte ska delta i EU:s stridsgrupper då det är ett led i EU:s fortsatta militarisering. Vidare anføres bl.a. att det blir mycket kostsamt att delta och ha ett ansvar som ramnation.

Utskottets överväganden

Utskottet vill inledningsvis betona att Sveriges framtida säkerhet bygger på gemenskap och samverkan med andra länder. Utskottet vill framhäva att EU intar en särställning i svensk utrikes- och säkerhetspolitik. Den europeiska utrikespolitiken är en viktig del av Sveriges utrikespolitik. Medlemska-

pet i EU innebär att Sverige ingår i en politisk allians, där medlemsländerna inte har försvarsförpliktelser i förhållande till varandra men tar ett solidariskt ansvar för Europas säkerhet.

Det är, enligt utskottet, angeläget att EU genom en bred och effektiv utrikespolitik står väl rustat att möta de globala utmaningar som Europa och världen står inför. Utskottet konstaterar att det utrikes- och säkerhetspolitiska samarbetet inom EU, inklusive krishantering och fredsfrämjande insatser, är under fortsatt stark tillväxt. EU:s roll i internationell krishantering har förstärkts markant de senaste åren, och antalet militära och civila insatser inom ramen för EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik (GSFP) fortsätter att öka. GSFP är en integrerad del av den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (GUSP). Utskottet anser att Sverige även i fortsättningen aktivt bör bidra till såväl den konceptuella som den operativa utvecklingen av GUSP och driva på utvecklingen av EU som en global aktör.

Utskottet delar regeringens uppfattning att medverkan och ledarskap i EU:s stridsgrupper innebär att Sverige tar ansvar för freden och säkerheten i och utanför vårt närområde. Stridsgruppens snabbinsatsförmåga bidrar till EU:s möjligheter att hantera kriser och stärker EU som global utrikes- och säkerhetspolitisk aktör.

Utskottet förutsätter att riksdagen även i fortsättningen kommer att informeras kontinuerligt om stridsgruppens utveckling och användning. Det är utskottets uppfattning att EU:s militära och civila krishanteringskapacitet – där stridsgruppen kompletterar unionens diplomatiska, ekonomiska och biståndspolitiska verktyg – bidrar till FN:s och det övriga internationella samfundets förmåga att agera snabbt och effektivt vid svåra humanitära kriser såväl i EU:s närområde som på mer avlägsna platser. Det är, enligt utskottet, angeläget att EU:s stridsgrupper vid behov även kan ställas till Förenta nationernas förfogande om FN så efterfrågar.

Utskottet vill framhålla att Sverige, med ansvar som ramnation, ska betona viken av FN:s säkerhetsråds resolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet och resolution 1820 om sexuellt våld mot civila i konflikter.

Utskottet noterar att regeringen i proposition 2011/12:84 anger att Sveriges åtagande i EU:s stridsgrupper, i fråga om beredskap och eventuella insatser, finansieras inom oförändrade anslagsramar.

Med hänvisning till vad som ovan anförts föreslår utskottet att försvarsutskottet tillstyrker regeringens förslag till riksdagsbeslut i proposition 2011/12:84 och avstyrker motion 2011/12:Fö8.

Stockholm den 26 april 2012

På utrikesutskottets vägnar

Sofia Arkelsten

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Sofia Arkelsten (M), Urban Ahlin (S), Walburga Habsburg Douglas (M), Christian Holm (M), Tommy Waidelich (S), Carin Runeson (S), Fredrik Malm (FP), Olle Thorell (S), Kenneth G Forslund (S), Bodil Ceballos (MP), Désirée Pethrus (KD), Julia Kronlid (SD), Hans Linde (V), Ulrik Nilsson (M), Désirée Liljevall (S), Ismail Kamil (FP) och Staffan Danielsson (C).

Avvikande meningar

1. Avvikande mening om nordisk stridsgrupp 2015 (MP, V)

Bodil Ceballos (MP) och Hans Linde (V) anför:

Sverige har i dag ett nära militärt förhållande till EU. Vi har vid ett par tillfällen varit med och satt upp stridsgrupper som stått i beredskap halvårsvis. Miljöpartiet och Vänsterpartiet menar att Sverige inte ska delta i EU:s stridsgrupper då det är ett led i EU:s fortsatta militarisering. Sverige är officiellt fortfarande militärt alliansfritt men har bl.a. genom sina åtaganden i EU:s stridsgrupper frångått sitt gamla krav på att militära insatser från Sveriges sida alltid ska föregås av ett FN-mandat.

Dessutom har det tidigare visat sig att ett deltagande och ett ramansvar blir en mycket kostsam historia. Erfarenheterna från framför allt NBG 2008, men även NBG 2011, visar att kostnaderna har en tendens att rusa iväg. Det är dessutom organisatoriskt betungande för både grundorganisationen och insatsorganisationen att leda och delta i en stridsgrupp. Det är något som kan påverka bl.a. den personalrekrytering som pågår inom Försvarsmakten och som har visat sig vara mycket besvärlig. Mot den bakgrunden bör Sverige avstå från att leda och delta i en av EU:s stridsgrupper första halvåret 2015. Vi föreslår att försvarsutskottet inte tillstyrker proposition 2011/12:84 och tillkännager för regeringen vad som ovan anförts.

2. Avvikande mening om nordisk stridsgrupp 2015 (SD)

Julia Kronlid (SD) anför:

Sveriges medlemskap i EU och genomförandet av den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken har fått som praktisk följd att Sverige gradvis har förlorat sin alliansfrihet som syftar till neutralitet i händelse av krig. I försvarsbeslutet 2010 avgavs en ensidig solidaritetsförklaring till övriga EU-länder samt Norge och Island.

Även om försvaret är en mellanstatlig fråga inom EU finns det en rörelseriktning mot överstatlighet. Inom försvarsmaterielområdet talas det från försvarsdepartementets sida alltmer om ”*pooling & sharing*” och ”gemensamt ägande”. Vårt försvar planeras i realiteten för att tillsammans med NATO angripa USA:s och Europas fiender globalt.

EU:s stridsgrupper sätts i insats av EU, och medlemsländerna har tio dagars veto att hålla inne sitt truppbidrag. Allt pekar på att det svenska engagemanget i EU:s stridsgrupper är en övergångsfas innan vi hamnar i ett gemensamt EU-försvaret. Det är en tidsfråga innan EU kommer att föreslå att försvaret blir överstatligt med EU-kommando.

Den nordiska stridsgruppen har tillsammans med övriga militärexpeditioner utomlands utgjort en gökunge i försvarsbudgeten. Sverigedemokraterna anser att Sverige ska ha ett eget försvar skilt från EU, vilket innebär att vi inte ska delta i EU:s stridsgrupper.

Sverigedemokraterna anser att Sverige i första hand ska ta ansvar för Sveriges territoriella integritet, i andra hand för en nordisk gemensam territoriell integritet och i tredje hand för att möta internationella kriser genom att delta i FN-ledda fredsbevarande insatser. Vi delar ambitionerna i Stoltenberg rapporten. Sveriges försvar ska ledas av Sverige, men samarbetet med de nordiska grannländerna bör drivas så långt det går genom delat ansvar och resursmaximering. Nordefco är avgjort en bra början som kan leda till ytterligare, fördjupat samarbete. Jag föreslår att försvarsutskottet inte tillstyrker propositionen 2011/12:84 och tillkännager för regeringen vad som ovan anförts.